

۱۳۳۴۷.۹

بسم الله الرحمن الرحيم

صله رحم

نگارش :

اسلام باباخانی - عبدالله پورمظاہری - سہیلا باباخانی

انتشارات مدیرفلاح

- سرشناسه : باباخانی، اسلام، ۱۳۶۲ -
 عنوان و نام پدیدآور : صله رحم
 مشخصات نشر : کرج: مدیر فلاح، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۱۴۵ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۷۵-۸۳-۶
 وضعیت فهرست نویسی : فبیای مختصر
 یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است
 یادداشت : کتابخانه.
 شناسه افزوده : بور مظاهری، عبد...، ۱۳۳۹ -
 شناسه افزوده : باباخانی، سهیلا، ۱۳۶۱ -
 شماره کتابتسی ملی : ۳۸۲۱۵۸۴

نام کتاب : صله رحم
 پدید آورندگان: اسلام باباخانی، عبد... بور مظاهری، سهیلا باباخانی
 ناشر: مدیر فلاح کرج
 نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴
 تعداد صفحه: ۱۴۵ ص
 شمارگان: ۱۵۰۰
 ویراستار: مهوش نصیری
 جایگاه و صحافی: انتشارات مدیر فلاح
 قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۷۵-۸۳-۶
 مرکز پخش: انتشارات مدیر فلاح
 نشانی: کرج، میدان امام حسین کوچه شهید احمد خراسانی، رو بروی درب جنوبی دانشگاه
 کشاورزی بلاک ۴۴ تلفن: ۰۲۶-۳۲۸۱۶۱۳۷ همراه ۰۹۱۲۱۵۰۷۶۳۶

Email : r.modirfallah@yahoo.com

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
چکیده.....	۱.....
مقدمه.....	۲.....
فصل اول : مفاهیم ، مراتب ، احکام و آسیب شناسی صله رحم	
گفتار اول : مفهوم صله رحم از نظر لغوی و اصطلاحی.....	۸.....
مبحث اول : مفهوم کلمه صله.....	۸.....
مبحث دوم : مفهوم کلمه رحم و وجه اطلاق رحم بر خویشاوندان.....	۸.....
مبحث سوم : مفهوم اصطلاحی صله رحم.....	۱۰.....
مبحث چهارم : مفهوم ارحام.....	۱۱.....
گفتار دوم : مراتب صله رحم.....	۱۳.....
گفتار سوم : آیات آسمانی قرآن پیرامون صله ارحام.....	۱۶.....
گفتار چهارم : احکام صله رحم و قطع آن.....	۲۵.....
مبحث اول : ادله وجوب صله رحم.....	۲۶.....
بند اول : آیات.....	۲۶.....
بند دوم : روایات.....	۲۸.....
مبحث دوم : ادله حرمت قطع رحم.....	۳۸.....
بند اول : آیات.....	۳۸.....
بند دوم : روایات.....	۳۸.....

گفتار پنجم : آسیب شناسی صله رحم.....	۴۵
مبحث اول : اختلاط بستگان نامحرم در مراسم و دید و بازدیدها.....	۴۵
بند اول : اختلاط زنان و مردان در زندگی خصوصی.....	۵۱
بند دوم : اختلاط مرد و زن در خانه با هدف مهمانی و صله رحم.....	۵۲
الف- نحوه برخورد زن در برابر نامحرم در منزل.....	۵۲
ب- پرهیز از ورود به حریم خصوصی شخص نامحرم.....	۵۳
بند سوم : پرهیز از خلوت نمودن با نامحرم.....	۵۴
بند چهارم : اختلاط مشروع مردان و زنان در زندگی عمومی.....	۵۷
الف- رفتن به عبادتگاهها.....	۵۷
ب- حضور در اماکن علمی و فرهنگی.....	۵۷
ج- شرکت در میادین جهاد.....	۵۸
مبحث دوم : حکم بیرون آمدن زن از منزل با هدف انجام صله رحم.....	۵۹
مبحث سوم : لزوم رعایت وقار و متانت زن هنگام راه رفتن در مراسمات.....	۶۱
مبحث چهارم : لزوم رعایت حجاب و نگاه در مراسمات.....	۶۴
مبحث پنجم : محذورات زبانی صله رحم.....	۶۷
مبحث ششم : مصافحه (دست دادن) با نامحرم در مراسمات.....	۷۰
مبحث هفتم : چشم و هم چشمی.....	۷۵
مبحث هشتم : پیش گیری از آفات صله رحم.....	۷۶
فصل دوم : مصادیق و آثار مثبت صله رحم	
گفتار اول : مصادیق صله رحم.....	۷۶

- گفتار دوم : آثار صله رحم..... ۹۵
- مبحث اول : آثار دنیوی..... ۹۶
- بند اول : آبادانی شهرها و ازدیاد عمر..... ۹۶
- بند دوم : ازدیاد جمعیت و انسجام جامعه..... ۹۹
- بند سوم : پاداش الهی و برآورده شدن حاجات دنیوی..... ۱۰۰
- بند چهارم : برخورداری از حمایت الهی..... ۱۰۲
- بند پنجم : سامان یابی امور..... ۱۰۳
- بند ششم : پاکیزگی نفس و وسعت رزق..... ۱۰۳
- بند هفتم : وصول به آرامش روحی..... ۱۰۴
- بند هشتم : نیکویی اخلاق و جلب محبت..... ۱۰۴
- بند نهم : برخورداری از حمایت خویشان..... ۱۰۵
- بند دهم : خواری و ضعف دشمن..... ۱۰۵
- بند یازدهم : مصونیت از گناه..... ۱۰۶
- بند دوازدهم : تقویت دین..... ۱۰۶
- بند سیزدهم : توفیق برخورداری از نور هدایت..... ۱۰۶
- بند چهاردهم : تقرب به حق تعالی..... ۱۰۷
- بند پانزدهم : همراهی فرشتگان..... ۱۰۵
- مبحث دوم : آثار اخروی..... ۱۰۸
- بند اول : عبور انسان از پل صراط..... ۱۰۸
- بند دوم : راه یابی به بهشت..... ۱۰۸
- بند سوم : تسهیل حسابرسی در قیامت..... ۱۰۹

بند چهارم : بخشش گناهان..... ۱۰۹

فصل سوم : قطع رحم و آثار سوء آن

گفتار اول : قطع رحم ۱۱۱

مبحث اول : طرح بحث ۱۱۱

مبحث دوم : قطع رحم در قرآن و روایات..... ۱۱۱

مبحث سوم : برخی مصادیق قطع رحم..... ۱۱۴

بند اول : قطع پیوند با پدر و مادر..... ۱۱۴

بند دوم : عدم رعایت حقوق یتیمان..... ۱۱۷

گفتار دوم : آثار دنیوی و اخروی قطع رحم..... ۱۱۷

مبحث اول : بنفص الہی..... ۱۱۷

مبحث دوم : لعن و نفرین خداوند..... ۱۱۷

مبحث سوم : قطع الطاف الہی..... ۱۱۸

مبحث چهارم : خسران و زیان..... ۱۱۹

مبحث پنجم : قرار گرفتن اموال در دست اشرار..... ۱۱۹

مبحث ششم : از میان رفتن رشد و توسعه..... ۱۱۹

مبحث هفتم : ابتلا به فقر..... ۱۲۰

مبحث هشتم : نزول بلا..... ۱۲۰

مبحث نهم : ویرانی بلاد..... ۱۲۰

مبحث دهم : ابتلا به حزن و اندوه..... ۱۲۱

مبحث یازدهم : محرومیت از حمایت خویشان..... ۱۲۱

مبحث دوازدهم : از دست دادن مقبولیت اجتماعی..... ۱۲۱

۱۲۱.....	مبحث سیزدهم : غالب شدن دشمنان
۱۲۲.....	مبحث چهاردهم : سلب آسایش و راحتی
۱۲۳.....	مبحث پانزدهم : کاهش عمر
۱۲۴.....	مبحث شانزدهم : زایل شدن اثر اعمال
۱۲۴.....	مبحث هفدهم : شتابان ترین عقوبت
۱۲۵.....	مبحث هجدهم : پذیرفته نشدن صدقه با وجود خویشاوند فقیر
۱۲۵.....	مبحث نوزدهم : عدم ورود به بهشت
۱۲۵.....	مبحث بیستم : متعبد نشدن عهد، نذر و قسم
۱۲۶.....	گفتار سوم : توبه قطع رحم
۱۲۶.....	گفتار چهارم : موانع صله رحم
۱۲۶.....	مبحث اول : سفره های رنگین
۱۲۷.....	مبحث دوم : رسانه ها (برنامه های تلویزیون و ...)
۱۲۷.....	مبحث سوم : اختلافات خانوادگی
۱۲۸.....	گفتار پنجم : موارد لزوم قطع رحم

فصل چهارم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۳۳.....	گفتار اول : نتیجه گیری نهایی
۱۳۵.....	گفتار دوم : پیشنهادها

فهرست منابع و مآخذ

۱۳۶.....	الف - منابع فارسی
۱۳۸.....	ب- منابع عربی

چکیده:

صله رحم در اصطلاح، محبت و ارتباط داشتن و با خبر بودن از خویشان و نزدیکان است. در آیات و روایات به روابط حسنه بین بستگان تأکید شده است و پیوند و د دوستی با خویشان بعد از پرستش خداوند مورئ تأکید قرار گرفته است، توصیه اکید به صله رحم و دوری گزیدن از قطع رحم یک از مهمترین راهبردهای اخلاقی - حقوقی اسلام در ایجاد و تحکیم پیوندهای اجتماعی است قطع و بریدن از ارحام و فامیل، جدای از این که از نظر عقل و عرف، مذموم و ناپسند است، در احادیث اسلامی فواید بسیاری برای صله رحم ذکر شده است. از این رو صله رحم و رعایت حقوق ذی القربی، جایگاهی بس عظیم و گرانقدر دارد. صله رحم در قرآن و روایات، به پیوندی والاتر از پیوند با پدر و مادر و احسان به یتیمان فکر شده است. در قرآن همانگونه که برای بجا آوردن صله رحم، پاداش بسیار و پیامدهای نیکو ذکر گردیده است، به همان اندازه نیز برای قطع آن پیامدهای ناگوار بیان گردیده است. در میان خویشان پدر و مادر، مقدم بر دیگران اند. فقهای مذهب جعفری صله رحم را واجب و قطع آن را حرام و از گناهان کبیره می دانند.

کلید واژه ها: رحم، صله رحم، قطع رحم، ذوی القربی.

مقدمه

در یک نگرش کلی می توان مجموع تعلیمات اسلامی را به دو بخش عمده تقسیم کرد:

۱- بخش اول هستی شناسی و جهان بینی است که به شناساندن هستی می پردازد و درواقع این بخش از تعلیم اسلامی، حقایق عالم وجود را به ما نشان می دهد و می گوید: آنچه هست، چیست؟ مانند مباحث توحید، نبوت، بیان حقیقت دنیا و آخرت و ... که علم کلام متصدی بیان این دسته از معارف اسلامی می باشند.

۲- بخش دوم ایدئولوژی و دستورهای اسلامی است که شامل تمامی اوامر و نواهی و دستورهایی است که شارع مقدس برای هدایت انسانها تدوین نموده است. درواقع این دسته از تعلیم اسلامی به ما می گوید که برای رسیدن به هدف غایی خلقت در این دنیا باید چگونه زندگی کرد، چه از لحاظ فردی و چه از لحاظ اجتماعی. این دسته از تعلیم را علم فقه به عهده دارد.

آنچه از ملاحظه گذرای تقسیم بندی فوق به دست می آید آن است که علم فقه، از ارکان رکنین و مهم معارف اسلامی است و بی تردید مجموعه تعلیم اسلامی بدون فقه، هویت حقیقی اش را به عنوان یک نظام مکتبی از دست خواهد داد. ابواب فقه که از هر یک به «کتاب» تعبیر می شود در طول قرون متمادی به وسیله شخصیت‌های میرزی چون، شیخ الطایفه محمدبن حسن طوسی، محقق جعفر بن حسین حلی، علامه حسن بن یوسف صاحب مدارک، محمد بن علی عاملی و ... تجدید سازمان یافته و تکمیل شده است و در طول سالیان دراز که از تاریخ آن می گذرد دسته بندی های گوناگون و متنوعی را براساس ملاکهای مختلف پذیرفته است. یکی از این دسته بندی‌هایی که در برخی مصادر جدید در پیش گرفته شده، و از روش های تقسیم بندی حقوقی جدید متأثر است عبارت است از:

۱- عبادات (نماز، روزه، حج، اعتکاف و ...).

۲- اموال، که خود بر دو قسم است:

(الف) اموال عمومی (مانند انفال، خمس، زکات و ...)

(ب) اموال خصوصی (مانند میراث، ضمانات، غرامات و ...)

۳- آداب عمومی، یعنی رفتار و سلوک دستگاه های حکومتی و عمومی در مسائل قضاوت، صلح، جنگ، روابط بین المللی.

۴- سلوک و آداب و رفتار شخصی، یعنی اعمالی که مربوط به شخص است که به دو گروه تقسیم می گردد: (الف) روابط خانوادگی و مناسبات دو جنس زن و مرد (مانند مباحث نکاح، طلاق، خلع، مبارات،ظهار و ...)

(ب) روابط شخص در رابطه با اجتماع و مقررات مربوط به تنظیم رفتار فرد در قبال اجتماع (مانند اطعمه، اشره، مساکن، آداب معاشرت، عهد، یمین و امر به معروف و نهی از منکر و...)^۱

با توجه به آنچه گفته شد به خوبی روشن می شود که صله رحم و قطع آن از بحثهای مهم فقه اسلامی است که در زیر مجموعه، سلوک و آداب و رفتار شخصی و از نوع روابط شخص در رابطه با اجتماع قرار می گیرد. بدون شک دین مبسوط اسلام، دینی است که برای هدایت انسان بهترین و تکامل یافته ترین رهنمودها را به ایمان آورده است و اطاعت از فرامین الهی بر هر مسلمانی واجب است. یکی از این فرامین ارزشمند، به جا آوردن صله رحم می باشد. یکی از کارکردهای صله رحم ایجاد روابط اجتماعی و تحکیم آن است. صله رحم یک رفتار اجتماعی است؛ از این رو، هنگامی که افراد تنها هستند معاشرت با دیگران را جستجو می کنند و این رفتار حاکی از این است که ارتباط با دیگران و صمیمی شدن با آنها یک نیاز بنیادی روان شناختی است. هر گاه این نیاز به

۱ - معصومی، مسعود، احکام و روابط زن و مرد و مسائل اجتماعی آنان، صص ۲-۳.

صورت سالم ارضا شود بستری را فراهم می آورد که افراد استعدادها و توانایی های بالقوه خود را شکوفا سازند. در سایه ارتباطات انسانی و گرم با دیگران است که افراد احساس آرامش و شادابی می کنند و از استرس ها و مشغله های ذهنی روزمره دور می شوند. ازدیدگاه اسلام نگاه به ارحام، نگاه به نعمت های با ارزش الهی است که اگر صله و ارتباط بین آنان نباشد، کفران نعمت محسوب می شود. انکار نسب و رحم بودن به منزله کفر به خدا است.^۱ آیات و روایات بسیاری در باب صله رحم ذکر شده است. قابل توجه است که فقط در بحارالانوار در باب صله رحم صد و ده حدیث آمده است. چرا که این عمل بسیار نیکو پیامدهای معنوی و اخروی زیبایی را در بر دارد که علاوه بر خشنود نمودن اقوام و خویشان، می تواند زمینه های یک زندگی معنوی و به دور از مادیات را برای افراد بشر فراهم سازد. توصیه اکید به صله رحم و دوری گزیدن از قطع رحم یک از مهمترین راهبردهای اخلاقی - حقوقی اسلام در ایجاد و تحکیم پیوندهای اجتماعی است قطع و بریدن از ارحام و فامیل، جدای از این که از نظر عقل و عرف، مذموم و ناپسند است، در شرع مقدس نیز به شدت مورد نهی قرار گرفته و جزء گناهان کبیره شمرده شده است. اما در این باره که انسان باید چه کاری برای خویشان انجام دهد تا قطع کننده ی رحم به شمار نیاید، به عرف مربوط است و آنچه از عرف استفاده می شود به حسب حالات و عادات اشخاص و نیز به حسب قرب و بعد متاثر، فرق می کند. در بعضی موارد صله ی ارحام به دید و بازدید و سلام حاصل می شود. باید یادآوری کرد که هر چه روابط فامیلی را بگسلد، انجام آن روا نیست از جمله اینکه کسی هدیه ای به آنها دهد و پس بگیرد یا از او قرض بخواهند و ندهند یا اینکه داراست. یا بتواند مشکلی را بر طرف کند یا ستمی را دور سازد ولی چنین نکند. یا از سفر زیارتی برگردند و به دیدنش نروند نیز مریض شود ولی عیادتش نکند، یا عمل وی سبب شود که از وطنش نقل مکان کند، یا برای مدت طولانی به خانه ی هم رفت و آمد نکنند. در قرآن همانگونه که برای بجا آوردن صله رحم، پاداش بسیار و پیامدهای نیکو ذکر گردیده است، به همان اندازه نیز برای قطع آن

^۱ - مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۷۱، ص ۱۳۸، ذیل حدیث ۱۰۸.

پیامدهای ناگوار بیان گردیده و اگر مسلمانی بخواهد که همواره در سایه لطف الهی قرار گیرد، لازم است تا با توجه به آیات قرآن، احادیث و روایات این عمل خداپسندانه را بجا آورده تا هم اجر معنوی برده و به فرمان خداوند عمل کرده باشد و هم در زندگی آخرت از آن بهره مند گردد.

یکی از بزرگترین سنتهای پسندیده دین اسلام، به جا آوردن صله رحم می باشد. دیدار از خویشان و دوستان و دلجویی نمودن از احوال آنان در قرآن نیز بسیار مورد تأکید واقع شده است. توصیه اکید به صله رحم و دوری گزیدن از قطع رحم یکی از مهمترین راهبردهای اخلاقی - حقوقی اسلام در ایجاد و تحکیم پیوندهای اجتماعی است. یکی از کارکردهای صله رحم ایجاد روابط اجتماعی و تحکیم آن است. در قرآن کریم آیات متعددی در باب صله رحم ذکر شده است و روایات زیادی در این خصوص مطرح گردیده است. چرا که این عمل بسیار نیکو پیامدهای معنوی و اخروی زیبایی را در بردارد که علاوه بر خشنود نمودن اقوام و خویشان، می تواند زمینه های یک زندگی معنوی و به دور از مادیات را برای افراد بشر فراهم سازد. در آیین اسلام، صله رحم می تواند به ساده ترین شکل و حتی با گفتن یک جمله و یا با دادن لیوانی آب باشد. هر چه دید و بازدیدها ساده تر و بدون تشریفات باشد، همان اندازه میهمانی ها بیشتر می شود و صفا و صمیمیت را به ارمغان می آورد. برقراری روابط متعادل اجتماعی، بوجود آوردن زمینه های زندگی مسالمت آمیز و آگاهی یافتن از چگونگی زندگی خویشان، از پیامدهای صله رحم می باشد که این پیامد می تواند در بوجود آوردن زندگی مرفه برای خویشان و دوستان، رفع مشکلات و از بین بردن نواقص و کاستی های آنان گام مؤثری باشد. قطع رحم از جمله گناهان کبیره ای است که حتماً قبل از مرگ پیامدهای منفی آن دامن گیر فرد می شود. از جمله آثار آن فقر و محرومیت از رفاه و ازدست دادن مال و مقام، مرگ زودرس و محرومیت از بهشت است. به نظر می رسد معنای صله رحم یک معنای عرفی است و ارزش الهی شمرده شده است. و این سنت حسنه، منحصر به سرزدن و دیدوبازدید نبوده بلکه هر نوع ارتباط عاطفی اعم از دیدوبازدید، دادن انفاق و کمک های مالی، عیادت از

بیمار و...، مصادیقی برای صله رحم است. همچنین صله رحم در تحکیم مبانی اعتقادی، رفتاری و اجتماعی افراد مؤثر است و در بین خویشاوندان دارای مراتبی بوده که رعایت حق اولویت، اول برای مادر، سپس پدر و به ترتیب اولاد و سایر خویشان ضروری می نماید. از سویی آثار و نتایج منفی فراوانی برای قطع رحم ذکر شده از جمله: کوتاه شدن عمر، فقر، محرومیت از بهشت و...، لذا از قطع رحم که عامل ایجاد این آثار و نتایج سوء می باشد نهی شده است. فقهای مذهب امامیه (تشیع)، صله رحم را واجب و قطع آن را حرام و از گناهان کبیره می دانند. اینک ذیلاً لازم است قبل از ورود در موضوع و احکام صله رحم مختصراً به بیان معنا و مفهوم برخی اصطلاحات و مفاهیم بپردازیم:

صله: «صله» مصدر و واژه‌ای عربی است از ریشه «وَصَلَ» که در کتب لغت برای آن ده ها معنی ذکر کرده اند. از جمله به معنی پیوستن، احسان کردن کسی را به مالی، ضد فصل، پیوسته شدن، انعام و عطا دادن است.^۱ صله دادن: جایزه دادن، انعام دادن، پاداش دادن، احسان کردن، اجاره،^۲ حقیقت صله، مهربانی و لطف و رحمت است. صله در ترمینولوژی حقوق یعنی نفقه زوج.^۳

رحم: (به کسر یا فتح ر) زهدان و آن مؤنث است. جای کودک در شکم و آن را زهدان گویند. بچه دان، مهبل، تخم دان، خویشی و قرابت و اسباب آن. ^۴ ذوالرحم: ذوالقرباۃ در اصطلاح اهل فقه خویشاوندی را گویند که دارای سهم الارث و عصبۃ نباشند خواه مذکر باشند خواه مؤنث.^۵ رحم و ارحام در اصل برگرفته از همان رحم زن است که جایگاه رشد جنین است. اقارب نسبی را زیر این عنوان اراده می کنند.^۶

۱- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، ج ۹، ص ۱۳۲۵۴، عمید، حسن، فرهنگ عمید، جلد ۲، ص ۱۳۶۷.

۲- دهخدا، علی اکبر، همان، ج ۹، ص ۱۳۲۵۵، انوری، حسن، فرهنگ فشرده سخن، جلد ۲، ص ۱۴۸۲.

۳- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، ترمینولوژی حقوق، ص ۴۴۸.

۴- دهخدا، علی اکبر، همان، ج ۷، ص ۱۰۵۱۸.

۵- کشف اصطلاحات الفنون، به نقل از دهخدا، علی اکبر، همان، ج ۷، ص ۱۰۵۱۹.

۶- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، همان، ص ۳۷۸.

ذوی القربی : ارحام (و به تعبیر دیگر «ذو القربی») به تمام افرادی گفته می‌شود که از راه تولد با انسان نسبتی پیدا می‌کنند و منحصر به افرادی نمی‌شود که نتوان با آنان ازدواج کرد (مثل عمه و خاله و خواهر).

صله رحم : محبت و سلوک داشتن با اقرباء . شریک گردانیدن خویشان و پیوستگان را با خود در خیرات دنیوی . با خویشان پیوستگی کردن . اتحاد و پیوستگی خویشاوندان . نیکی و احسان به خویشان و نزدیکان .^۱ بخشش و نیکی به خویشاوندان یا دیدار و احوال‌پرسی کردن از آنها .^۲ اتحاد خویشان و اقوام و ملاقات دوستان خویشاوند.^۳ صله‌ی رحم یعنی انسان پیوند عاطفی خود را با خویشاوندان نسبی (ارحام) استمرار بخشد و هیچ‌گاه ارتباط و علاقه‌ی خود را با آنها قطع نکند. منظور از واژه صله در کتاب حاضر که به معنای رابطه و ارتباط انسان با هم نوعان خود است اعم از قوم و خویش ، همسایه ، دوست و آشنا ، هر نوع رابطه سالم کلامی و غیر کلامی میان افراد است ، که مورد تایید عرف و شرع می باشد.

قطع رحم : بریدن خویشاوندی . ترک خویشاوندی .^۴ دهخدا به نقل از سعدی شیرازی تعریف لغوی قطع رحم را این گونه زیبا بیان می‌کند :

چون نبود خویش را دیانت و تقوا
قطع رحم بهتر از مودت و قربی
...یاد دارم که یکی مدعی ...بر قول من اعتراض کرد و گفت حق تعالی در کتاب مجید از قطع رحم نهی کرده است .^۵

۱- دهخدا ، علی اکبر ، همان ، ج ۹ ، ص ۱۳۲۵۵ ؛ عمید ، حسن ، همان .

۲- انوری ، حسن ، همان .

۳- دهخدا ، علی اکبر ، همان ، ج ۷ ، ص ۱۰۵۱۹ .

۴- دهخدا ، علی اکبر ، همان ، ج ۷ ، ص ۱۰۵۱۹ .

۵- سعدی ، گلستان ، به نقل از : دهخدا ، علی اکبر ، همان ، ج ۷ ، ص ۱۰۵۱۹ .